

2e zondag van Pasen

8 april 2018

Hand. 4:32-35

Joh. 20: 19-20; 24-31

"Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven." Mooie zin. Maar, hoe doe je dat? Betekent dat dat we ons zomaar, klakkeloos moeten overgeven aan het geloof, aan Jezus? Zoals we gehoord hebben bij handelingen. De ideale samenleving, alles en iedereen in perfecte harmonie. Maar, hoe lang hebben ze dat volgehouden? Zijn die verhalen een daadwerkelijke weergave van hetgeen er destijds heeft plaatsgevonden? Dat is nog maar de vraag.

Feitelijk zijn de verhalen uit het Nieuwe Testament verhalen die lang na de dood van Jezus zijn opgeschreven. Dan rijst de vraag hoe letterlijk we ze moeten nemen. Of moeten we op zoek naar wat de mensen willen vertellen? Welke ervaringen achter die verhalen schuilgaan. Wat kunnen wij dan nu anno 2018 met die verhalen, omdat we zelf geen getuigen zijn geweest?

Wat dat laatste betreft is het evangelieverhaal van vandaag over de leerling Thomas interessant. Want ook hij was in eerste instantie geen getuige van wat er achter die gesloten deuren heeft plaatsgevonden. Ook hij moest afgaan op het relaas van zijn vrienden.

Wat vindt u van zijn reactie? Hij wordt ongelovig genoemd, is dat terecht?

Laten we vanochtend nader stilstaan bij de reactie van Thomas als zijn vrienden hem vertellen: Wij hebben de Heer gezien'.

Hoe luidde de ook weer: 'alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven'

Waarom deze reactie en hoe moeten we die interpreteren? Laten we eens een paar mogelijkheden de revue passeren:

- a. met verbazing en vol ongelof
- b. teleurgesteld
- c. nuchter en kritisch

Allereerst, zijn reactie is verbazing. 'Nee, Jezus verschenen, dat kan niet, dat is onmogelijk. Jezus is immers dood? Pas als ik zijn wonden kan voelen, dan...' ofwel, hij wil bewijs!

Bewijs maakt geloven eenvoudiger. Mensen blijven op zoek naar fysiek bewijs dat Jezus echt hier op aarde heeft rondgelopen. Destijds, ook nu. Maar, stel dat ik het bewijs heb, kan ik u dan overtuigen? Laat staan een generatie na mij. Betekent dat dat mensen pas geloven als ze zien en voelen?

Dan nog een puntje bij die verbazing: 'Jezus verschenen? Nee, dat kan niet, onmogelijk!' Hierin klinkt ook ongelof door. Waarom? Omdat hetgeen hij hoort té groot is om in een keer te bevatten. Als mensen verhalen vertellen over dierbaren die zijn overleden, kunnen ze het vaak in eerste instantie niet geloven. Dat ze er niet meer zijn, hen niet meer kunnen aanraken, voelen, horen, spreken. Het dringt nog niet tot hen door. Ze weten het wel, maar ervaren het nog niet. Dat komt met de tijd. Wellicht is onze Thomas ook nog niet zo ver dat de dood van Jezus tot hem doorgedrongen is. Laat staan dat hij echt de reikwijdte van de boodschap van de medeleerling kan bevatten. Maar, betekent dit dat hij niet gelooft?

Thomas kan ook teleurgesteld zijn. Waarom? Omdat het beeld dat zijn vrienden schetsen niet overeenkomt met het beeld dat hijzelf van Jezus heeft. Laten we op dit punt nog eens goed naar het verhaal kijken. In het evangelieverhaal horen we hoe Jezus de hermetisch gesloten zaal binnenkomt, de leerlingen begroet en daarna hen zijn wonden laat zien. In het verslag aan Thomas echter, zeggen ze alleen: 'Wij hebben de Heer gezien!'. Ze vertellen dus maar een deel van het verhaal, zoals wij regelmatig ook slechts een deel van een verhaal horen of lezen – en vaak voor de hele waarheid

aannemen. Het lijkt wel alsof de leerlingen in hun enthousiasme alleen verslag doen van het positieve. Het negatieve, het pijnlijke laten ze achterwege. Waarom? Omdat ze de wonden niet gezien hebben? Dat kan natuurlijk in de euforie van het moment.

Of zijn ze *niet in staat* de wonden te zien? Omdat deze te groot, te erg zijn. Soms beschermt onze selectieve blik ons voor al teveel leed.

Of *willen* ze de wonden gewoonweg niet zien? Omdat die niet passen in een mooie, ongeschonden wereld, in het Rijk van God, dat Rijk van Vrede. Of omdat we liever de ogen sluiten bij het zien van zoveel pijn en onrecht. We voelen ons dan zo machteloos en het verlamd ons.

Wat zegt dit alles trouwens over het geloof van de leerlingen?

Hoewel ze niets over de wonden hebben vermeld, is het des te opvallender dat Thomas hier juist wel op ingaat. Blijkbaar verwacht hij die wonden WEL. Voor hem geen oppervlakkig alleluja geloof... Het leven van Jezus heeft toch niet voor niets geleid tot zijn dood? Juist in de wonden van Jezus ligt voor Thomas de realiteit van het bestaan. We leven nu eenmaal in een wereld met geboorte en dood, vreugde en verdriet. Een wereld waar mensen tegen mensen opstaan, mensen buitengesloten worden, mensen niet als mensen gezien worden... De wereld is vaak hard. Thomas heeft gezien hoe Jezus contact zocht met de gewonden, uitgestotenen, de mensen die zogenaamd anders waren. In die betrokkenheid, in de solidariteit met het geschonden leven, daarin ervaart hij God. Dat heeft Thomas *geraakt*. Dit staat haaks op wat wij vaak horen (en misschien zelf ook zeggen): waarom laat God al die ellende op de wereld toe en waar is God nu?

Wat zegt dit over zijn, over ons geloof?

Zo zijn we aanbeland bij het laatste punt van ons gedachten experiment. We kunnen de reactie van Thomas ook interpreteren als nuchter en kritisch. Voor hem geen sprookjes en mooie verhalen. Sterker nog, hij loopt niet zomaar achter elk mooi verhaal aan dat hij hoort. Hij wil reëel blijven, afstand nemen en onderzoeken. Thomas is dus kritisch. Tegenwoordig vinden wij dat een goede eigenschap. Van ons wordt verwacht dat we zelf nadenken, een eigen oordeel vormen, kritische vragen stellen en ons niet zomaar laten beïnvloeden. Maar, geldt dat ook voor ons geloof?

Ik heb iemand gekend die bezig was met de Edda, een boek met mythologische verhalen van IJsland. Ze vertelde vol enthousiasme over de ontstaansgeschiedenis en de cultuurhistorische achtergronden in het verhaal. Als studente theologie deelde ik die ervaring met haar, maar dan over de bijbel. Echter, daar stond ze niet voor open, aangezien voor haar de bijbel van kaft tot kaft woord van God, een autoriteit is. Vragen stellen bij haar geloof was überhaupt onmogelijk. Alsof daarmee het fundament onder haar leven weg zou vallen.

Blijkbaar is er moed voor nodig om vragen te stellen en kritisch te zijn bij ons godsgeloof. Dat betekent dat we twifelen en dat mag toch niet? Of is dat misschien eng, omdat we niet weten waar we uitkomen en bang zijn ons geloof te zullen verliezen? Zijn we dan niet net als de leerlingen, die zich veilig verschansen achter gebarricadeerde deuren, uit angst voor...

Het evangeliieverhaal gaat verder, dat Jezus opnieuw verschijnt. Thomas is nu ook getuige, en wat voor één. Een ware, oprechte geloofsbelijdenis: 'Mijn Heer, mijn God'. De uitroep van een diepgelovige. Verbazingwekkend? Na ons gedachten experiment niet meer.

Laten we afscheid nemen van deze bijzondere, voor ons toch ook herkenbare leerling Thomas, ook wel Didymus genaamd. Hij die ons laat zien en voelen wat het betekent geraakt te zijn door Jezus. Dydimus, vaak vertaald met 'tweeling'. Maar de eigenlijke betekenis van Didymus is 'dubbel-zijn' of tweevoudig. Dan is in Thomas Dydimus ongelooft en geloof verenigd en is geloven balanceren op het slappe koord tussen ongelooft en zeker weten.

Amen.

Drs. Petra van der Voort, theoloog